

فصلنامه علمی کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد

دانشگاه علوم پزشکی کرمان

سال اول- شماره ۱

زمستان ۱۷

صاحب امتیاز:

معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی ،
خدمات بهداشتی درمانی استان کرمان

مدیر مسئول:

دکتر مجید فصیحی هرنزدی

سردبیر:

سکینه تهرانی زاده

هیات تحریریه:

یدالله آقا عباسی، مریم اخوتی، رقیه ارشاد
سرابی، محمد اعظمی، سید احمد خوشرو،
فاطمه شکاری، علی طالبیان، حمیده

علیرضانی، فروغه منتجب

هماهنگی :

هدیه یزدان شناس

طرح روی جلد:

شرکت آپاما

گرافیک و صفحه آرایی:

سارا ابراهیمی نژاد

اعظم بذر افshan

فهرست مطالب

۲.....	اداشت سردبیر
۳-۷.....	کتاب درمانی
۷-۹.....	معرفی کتاب
۹.....	معرفی تازه های کتاب
۱۰-۱۱.....	کتابخانه های دیجیتال
۱۹-۲۵.....	INLM معرفی
۲۶-۲۷....	Ask Medline معرفی

آدرس: کرمان، مجتمع دانشگاهی شهید باهنر کرمان ، دانشکده پزشکی مهندس افضلی

پور، کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد

تلفن: ۳۳۳۱۶۶۸

دورنگار: ۳۳۳۱۶۶۷

وب سایت: www.kmu.ac.ir

بادداشت
سردیبر

به نام خالق هستی

فصلنامه علمی کتابخانه مرکزی و موزه اسناد دانشگاه علوم پزشکی کرمان
سال اول - شماره ۱۷

سلام، سلام و باز هم سلام
سلامی گرم و پر شور به همه کسانی که برای اولین بار نگاهشان به کتابچه می‌افتد و آن را ورق می‌زنند. هم چنین خوانندگان و علاقه‌مندان به کتاب و کتابداری و به طور کلی همه افرادی که به نوعی با کتاب و نشریه سر و کار دارند و یا در زمینه اطلاعات و اطلاع رسانی وقت گرانقدر خود را صرف می‌کنند.
این سلام تنها از طرف سردیبر کتابچه نیست بلکه از سوی آنها بی‌است که همت نمودند و نشریه کتابچه را راه اندازی کردند و با تلاش و پیگیری بسیار موفق شدند اولین شماره آن را به چاپ برسانند و موجبات نشر آن را فراهم آورند.
و اما باز هم سلام. اما این بار برای خوش آمد گویی است به کتابداران و اطلاع رسانان عزیز شهرمان به خصوص دانشجویان کتابداری و اطلاع رسانی با هر گرایشی و در هر مقطع تحصیلی که هستند و به ویژه استادی محترمشان. زیرا منیعی فراهم آمده که بتوانند مقالات خود را به چاپ برسانند تا دیگران را از تناییج کار خود آگاه سازند.

به هر حال در این شماره از نشریه سعی شده است که مطالب متنوعی درج شود تا زمینه ساز حرکتی باشد از طرف همه دست اندکاران کتاب و کتابداری و اطلاع رسانی با هر گرایشی به ویژه پزشکی تا ارسال مقالات مختلف همکاری خود را با نشریه آغاز نموده و دامنه اطلاعات آن را وسیعتر سازند و ... ان شاء الله
اگر سخن به اطباب کشید پژوهش می‌طلیم ولی جا دارد که همین جا از همه مسئولین و همکاران و به طور کلی همه کسانی که آستین خود را بالا زند تا کتابچه به مرحله نشر رسید تشکر کنم و لذا ادامه آن با شما و مطالب ارسالی شما.

ومن الله التوفيق
سردیبر

کتاب درمانی : درمانی بدون عارضه

گردآوری و نگارش: حمیده علیرضانی-کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع رسانی -دانشکده پرستاری

کتاب درمانی معادل واژه **Bibliotherapy**، از کلمات یونانی **biblio** به معنی کتاب و **Therapy** به معنی درمان و شفا مشتق شده است و قدمتی چون تاریخ کتاب دارد. کتاب درمانی معانی مختلفی دارد. به زبان ساده "کتاب درمانی" یعنی استفاده از کتاب و مواد خواندنی سودمند به منظور حل مشکلات روحی، جسمی و روانی. بسیاری از روانپردازان خواندن کتاب را عنوان بخشی از فرایند درمان بیمار توصیه می کنند.

بطورکلی راهنمایی جهت مرتفع کردن مسائل و مشکلات یا کنار آمدن با آنها در صورتی که حل آنها غیرممکن باشد- و کمک به بیهواد بیماریها یا تسهیل تحمل آنها با استفاده از مطالعه را کتاب درمانی می گویند.

کتاب درمانی روش تکنیکی است که توسط متخصصین اطلاعاتی برای درمان استفاده می شود و از مواد خواندنی منتخب برای مراجuhan استفاده می کند و با پیشنهاد این مطلب به مراجعه کنندگان که کدامیک از مواد نوشته خوانده شود، به آنها کمک می کند تا در رابطه با حل مسائل مربوط به نیازهای درمانی خود به بینش جدیدی دست یابند و از این طریق بر نگرش آنها تأثیر گذارده و تغییراتی را در رفتارهای آنها پدید می آورد. این روش درمانی به کتابداران وابسته است، چرا که آنها بهتر از هر فردی می توانند بر اساس پیشنهاد مطالعاتی خود بهترین و مناسبترین مواد خواندنی را توصیه نمایند. در واقع کتاب درمانی بصورت مشترک توسط روانشناسان و کتابداران انجام می شود. به هر حال نباید به آن به عنوان یک رویکرد منحصر به فرد در درمان نگریست، بلکه یک عامل کمک درمانی است.

آن دسته از افرادی که تمایلی به افشاء مشکلات خود ندارند، یا آن دسته از افراد که مایلند اطلاعاتی را درخصوص بیماری و مشکل عزیزان خود بدست آورند تا به آنها کمک کنند کتابخانه و کتابدار (کتاب درمان) می تواند مجموعه ارزشمندی از اطلاعات و پشتیوانی های اطلاعاتی را در یک محیط خصوصی به

آنها ارائه دهد. متخصصان، کتاب درمانی را حرفه‌ای پرارزش دانسته‌اند زیرا فواید بسیار زیاد و معایب بسیار انداز دارد.

کتابهایی که در کتاب درمانی استفاده می‌شوند طیف گسترده‌ای دارند. شاید آنگونه که از نام لاتین "کتاب درمانی" بر می‌آید اولین کتابهای مورد استفاده در این حوزه Bible یا کتابهای مقدس باشند. غیر از آنها کتابهایی به نام "خدیباری" که معمولاً در خارج از جلسه درمان خوانده می‌شود و در مورد خود درمانی یک بیماری خاص است تا دُمان ها و داستانهای کوتاه نیز می‌توانند در کتاب درمانی استفاده شوند. حتی بعضی "فیلم درمانی" را هم یکی از فرزندان خلف کتاب درمانی می‌دانند. شاید بتوان ریشه همه این درمانهای هنری و ادبی را در این جمله ارسسطو دانست که: "تراثی موجب تزکیه روح تماساگر می‌شود". معمولاً درمانگران نوشتن را نیز با خواندن ترکیب می‌کنند تا بیمارانشان هم نوشتۀ درمانی شوند، هم با نوشتۀ درمان شوند.

کتاب درمانی، ذاتاً شامل بکار گیری ادبیات برای ترویج تندرستی وسلامتی ورفاه است.

تاریخ کتاب درمانی

کتاب درمانی از روش‌های روان درمانی است که با استفاده از فن کتاب خواندن انجام می‌شود و از طریق آن می‌توان روان درمانی را برای طیف گسترده‌ای از مردم اجرا کرد. کتاب درمانی اگر چه یک فن درونی اما براساس آگاهی خواننده از فرایندپذیری که در درون وی رُخ می‌دهد پی ریزی شده است. کتاب درمانی تاریخی به قدمت کتابخانه اسکندریه دارد که در آن به سالن مطالعه، بیمارستان روان می‌گفتند.

در قدیم حکما انسان را نیازمند دو نوع تغذیه می‌دانستند: تغذیه جسمی و تغذیه روحی. در خصوص نوع اول حکما و اطباء علاقمند به بررسی ماهیت غذا بودند زیرا عقیده داشتند غذا تأمین کننده سلامتی است و باید

متناسب با مزاج انسان استفاده شود. آنان در توجیه دیدگاه خود به منابع دینی بویژه قرآن استناد می کردند. به نظر آنها توصیه های اجمالی این کتاب انگیزه لازم را برای پژوهش بیشتر در خصوص غذاها و خواص درمانی آنها مهیا ساخته و انسان را به تأمل بیشتر در آن دعوت کرده است. آیه ۲۴ سوره عبس که انسان را به تحقیق درمورد خوردنیها موظف کرده، نمونه ای از این توصیه هاست.

اما در خصوص تغذیه روحی یا بهداشت روانی که سابق حکما آنرا "حب النفس یا طب روحانی" می خوانند، هر آنچه که بتواند به تأمین بهداشت روانی فرد کمک کند حائز اهمیت است مانند: سلامت غذاها، شرایط اقلیمی، استراحت و خواب، حرکت و ورزش، سلامت دستگاه گوارش و پرهیز از استرس ها و اضطراب که در کتب سنتی این توصیه ها را تحت عنوان "سته ضروریه" می شناختند و در رعایت آنها دقت لازم را به عمل می آورند. هر چند غلبه فکری آن عصر در حوزه درمان بر محوریت دیدگاه طبی استوار بود ولیکن وجود منابع غنی دینی و فرهنگی باعث شد تا بخش اعظمی از تلاش های طب روحانی متوجه قرآن و فرهنگ ملی و بومی شود. در این خصوص اشارات اخلاقی و اجتماعی قرآن و بهره گیری از اشعار و کتابخوانی مهیا کرد. اوستا و قرآن بصورت رسمی نخستین کتبی هستند که بصورت اشاعه کلامی مورد توجه مردم قرار گرفتند و دستورات آنان سرلوحه زندگی ایشان شد.

با افزایش تقاضا برای دریافت کتاب، فرهنگ رایج کتابخانه روندی صعودی یافت و افراد بیشماری تحت عنوان کاتب مشغول بکار شدند، با گذشت زمان و میزان تنوع کتابها، در عصر حاضر از کتاب نه تنها جهت انتقال اطلاعات و آموزش استفاده می شود بلکه برای اهداف درمانی نیز بکار می رود. از لحاظ روانشناسی عادت به مطالعه نتیجه یک واکنش رفتاری است که عموماً از طریق مشاهده (مشوق های بیرونی) یا انگیزه های درونی در فرد ایجاد می شود.

تنها تحقیق انجام شده در ایران درباره کتاب درمانی در کودکان، تقسیم بندی کتابهای چاپ شده برای گروه سنی "ب" بوده است که آنهم فقط در مرحله تحلیل داده ها باقی ماند.

فوايد کتاب درمانی

همانند سازی: از زمانی که چیزی به نام اسطوره در قالب داستانها یا نمایشهای آینی بوجود آمد، انسانها بویژه کودکان خودشان را به جای شخصیت داستانها قرار می دادند و با آنها همانند سازی می کردند و در واقع داستان ابزاری برای مقابله با مشکلات جسمی، روحی و روانی افراد است.

تخلیه هیجانی غیر مستقیم: هر چه شخصیتها در طول داستان خودشان را بیشتر بیان کنند، آدمی هم بیشتر خودش را شبیه او می پنارد و در واقع بواسطه او خودش را خالی میکند. روانشناسان به این پدیده «تخلیه هیجانی به شیوه غیر مستقیم» می گویند.

دیدن جهان از زاویه دید دیگران: کتاب موجب می شود انسان به روحیات خودش آگاه شده و به رفتارهای خود دقت کند. کتاب، نوشته یک فرد در مورد نوعی نگاه خاص به زندگیست و این باعث می شود ما زاویه دیدمان به جهان را گسترش دهیم و با اطرافیان بهتر برخورد کنیم.

افزایش مهارت‌های ارتقاطی: کتابها محمل ارتباط بین شخصیتها هستند. آنها معلم خواننده می شوند تا او بهتر با دیگران ارتباط برقرار کند.

افزایش مهارت‌های مقابله ای: در کتابها بویژه داستانها، شخصیتها کتاب در زندگی با مشکلی مواجه می شوند و خواننده چگونگی روپروری با مشکل و طریقه حل آنرا فرا می گیرد.

یافتن معنا برای زندگی: کتابها گاهی می توانند یک معنای جدید به زندگی فرد اضافه کنند.

تشویق به رشد و تغییر: وقتی مشکل خاصی هم نداریم، با خواندن کتاب در واقع تفکر خلاق و دانسته های خود را افزایش می دهیم.

رفع مشکلات روانشنختی: بیماران روانی با مطالعه کتابها احساس آرامش می کنند و مشکلات روانشنختی آنها کاهش می یابد.
کتاب درمانی به غیر از موارد بالا، دوران بستری در بیمارستان را برای بیماران لذتیخش می کند و جلوی مشکلاتی که ممکن است از تنهایی یا ترس از عمل جراحی بوجود آید را می گیرد.

ادامه دارد.....

معرفی کتاب

راهنمای بهره گیری از ابزارهای فهرست نویسی موضوعی، رد بندی و نمایه سازی در کتابخانه های علوم پزشکی

نگارش: علی طالبیان، عضو هیات علمی دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی

نویسنده پروانه مدیر امانی؛ ویراستار فاطمه رهادوست. تهران: نشر کتابدار، ۱۳۸۶.
۱۱۲ ص.

کنترل کتابشنختی(Bibliographic Control) به فعالیتهای گفته می شود که با انجام آنها اطلاعات بر اساس استانداردهای موجود ذخیره می شوندتا به هنگام نیاز شناسایی و بازیابی شوند. فهرست نویسی توصیفی و موضوعی، نمایه سازی و رد بندی بخشی از فعالیتهای هستند که با کنترل کتابشنختی سر و کار دارند.

در فصل دوم نویسنده به نحوه استفاده از این اصطلاحنامه در محیط وب می پردازد و راههای دسترسی و جستجو در آن را توضیح می دهد. در کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی پزشکی مهمترین منابع مورد استفاده برای این فعالیتها عبارتند از: سرعونانهای موضوعی پزشکی مش(Mesh)، اصطلاحنامه پزشکی فارسی و طرح رده بندی کتابخانه های ملی پزشکی آمریکا(NLMC). این کتاب برای بررسی این منابع تهیه و تدوین شده است به این ترتیب که:

در فصل نخست، مش که اصطلاحنامه چند منظوره معتبری در علوم پزشکی است معرفی می شود و کاربردها، ویژگیها، ساختار و شیوه استفاده از آن مورد بررسی قرار می گیرد.

در فصل دوم نویسنده به نحوه استفاده از این اصطلاحنامه در محیط وب می پردازد و راههای دسترسی و جستجو در آن را توضیح می دهد. فصل سوم به معرفی اصطلاحنامه پزشکی فارسی، پیشینه، کاربردها، ساختار و ویژگیهای آن اختصاص دارد.

این اصطلاحنامه ارزشمند که به عنوان کتاب سال هم انتخاب شده برای فهرست نویسی تحلیلی و نمایه سازی منابع پزشکی فارسی مورد استفاده قرار می گیرد.

در فصل چهارم طرح رده بندی NLM معرفی شده است. این طرح رده بندی که تا سال ۱۹۹۹ میلادی به صورت چاپی منتشر می شده رشته های مختلف علوم پزشکی شامل علوم پایه، بالینی، دندانپزشکی، پرستاری، علوم بیمارستانی و تاریخ پزشکی را در بر می گیرد و مورد استفاده بسیاری از کتابخانه های علوم پزشکی است.

فصل پنجم و پایانی کتاب به طرح رده بندی NLM در محیط وب می پردازد که از سال ۲۰۰۲ عرضه می شود و بخشهای گوناگون آن و شیوه جستجو از طریق فرانما و نمایه مورد بررسی قرار می گیرد.

در این کتاب سعی شده است در فصلهای مختلف با ارائه تصاویر و مثال ها

فصلنامه علمی کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه علوم پزشکی کرمان
سال اول - شماره ۱ / مهر ۱۴۰۰

درک مطالب آسانتر شده و خواننده بتواند مطالب را در عمل بکار گیردو در نتیجه این کتاب یک دستنامه آموزشی است . در پایان هر فصل پرسشهایی مطرح شده تا بر جنبه آموزشی آن بیفزاید.

برای رفع محدودیتهای این منع چاپی در انکاس دقیق تصاویر و سهولت مراجعه به نمونه ها و مثال ها همراه کتاب یک لوح فشرده وجود دارد که در آن با استفاده از امکانات نرم افزاری و فرمتی آموزش و یادگیری مطالب موثر شده است.

این کتاب می تواند مورد استفاده کتابداران شاغل در قسمتهای مختلف کتابخانه های علوم پزشکی به خصوص بخش سازماندهی مواد قرار گیرد. از ویژگی های این کتاب علاوه بر تسلط علمی و عملی تویینده محترم در ارائه مطالب، ویراستاری آن بوسیله سرکار خانم رهادوست استاد محترم رشتہ کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی می باشد.

لیست جدیدترین کتب خریداری شده در نه ماهه اول سال ۱۳۸۷
توسط کتابخانه مرکزی و کتابخانه های تابعه دانشگاه علوم
پزشکی کرمان

کتابخانه مرکزی و کتابخانه های تابعه در نه ماهه اول سال ۱۳۸۷ حدود ۸۶ عنوان کتاب خرید اری کرده اند . کاربران محترم با مراجعه به سایت [www.kmu.ac.ir /library](http://www.kmu.ac.ir/library) در قسمت لینک های اصلی با انتخاب گزینه تازه های کتاب می توانند لیست کتابهای خریداری شده را مشاهده نمایند .

فصلنامه علمی کتابخانه مركزی و مرکز اسناد دانشگاه علوم پزشکی کرمان

کتابخانه دیجیتال

ترجمه: هدیه یزدان شناس- کارشناس کتابداری و اطلاع رسانی-
کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه

کتابخانه دیجیتال ، کتابخانه ای است که در آن منابع در اشكال دیجیتالی ذخیره می شوند(در مقابل مدارک چاپی، میکروفرم و سایر محملها) و بوسیله کامپیوتر قابل دسترسی می باشند. محتوای دیجیتالی ممکن است محلی ذخیره شود یا توسط شبکه های کامپیوتری از راه دور قابل دسترس باشند. احتمالاً اولین کاربرد عبارت ”کتابخانه دیجیتال“ موجود ، در گزارش ۱۹۸۸ موسسه ملی، برای تحقیقات مقدماتی ملی بود. عبارت ”کتابخانه دیجیتال“ اولین بار توسط NSF/DARPA/NASA کتابخانه های دیجیتال اولیه در ۱۹۹۴ متدائل شد.

نامهای قدیمی تر ”کتابخانه الکترونیکی“ یا ”کتابخانه مجازی“ نیز معمولاً مورد استفاده قرار می گیرند، اگرچه امروزه ”کتابخانه الکترونیکی“ بیشتر اشاره به درگاههای اطلاعاتی دارد که اغلب بوسیله نیروهای دولتی ایجاد می شوند، مانند کتابخانه دیجیتال فلوریدا.

انواع کتابخانه های دیجیتال

عبارت کتابخانه دیجیتال آنقدر گسترده می باشد که برای طیف وسیعی از مجموعه ها و سازمانها بکار رود ولی با فرض اینکه کتابخانه دیجیتال، مجموعه ای **on line** از اطلاعات است که باید برای جامعه استفاده کنندگان سازماندهی و دسترسی پذیر شود بنابراین، بعضی وب سایتها را می توان کتابخانه دیجیتال دانست. بسیاری از بهترین کتابخانه های دیجیتال شناخته شده قدیمی تر از وب هستند مانند پروژه **perseus** ، پروژه **ibiblio** گوتبرگ و پروژه **perseus**.

وزارت اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

سال اول - شماره از نسخه اول

با اینحال ، بعنوان نتیجه توسعه اینترنت و قابلیت جستجوی آن ، کتابخانه های دیجیتالی ، مانند کتابخانه های اروپا و کتابخانه کنگره در حال پیشرفت در محیطی با پایه و اساس وب هستند.

معمولاً بین محتوایی که در قالب دیجیتال ایجاد شده (که بعنوان **born digital** از آن یاد می شود) ، و اطلاعاتی که از وسیله ای فیزیکی مانند کاغذ تبدیل به دیجیتال شده است، تفاوت وجود دارد. گاهی اوقات عبارت کتابخانه چندگانه " **hybrid library**" برای کتابخانه هایی که دارای مجموعه های فیزیکی و دیجیتالی می باشند، استفاده می شود. مثلاً **american memory** یک کتابخانه دیجیتال است درون کتابخانه کنگره. بعضی کتابخانه های مهم دیجیتال، آرشیوهای قیمتی رانیز به مراجعان ارائه می دهند مانند **ePrint arXiv** و آرشیو اینترنت.

پروژه های دیجیتال سازی مشترک

تعداد زیادی پروژه دیجیتال سازی مشترک در ایالات متحده، اروپا، استرالیا و آسیا وجود دارد. دو نمونه از نخستین پروژه ها عبارتند از: پروژه دیجیتال سازی مشترک در کلورادو (**NC ECHO**) (اکتشاف میراث فرهنگی کارولینای شمالی بصورت **on line**)، بر اساس کتابخانه ایالتی کارولینای شمالی. این پروژه ها کمکی بود برای ایجاد و نشر بهترین عملکرد برای دیجیتال سازی و همکاری با گروههای منطقه ای برای دیجیتال سازی مواد میراث فرهنگی. در سالهای اخیر ضوابط دیگری برای بهترین عملکرد در انگلستان، استرالیا و اتحادیه اروپا پایه گذاری شده است.

مزایا

مزایای کتابخانه های دیجیتال بعنوان وسیله ای برای دسترسی آسان و سریع به انواع گوناگون کتابها، آرشیوها و تصاویر ، اکنون بصورت گسترده از سوی صاحبان تجارت و گروههای عمومی پذیرفته شده است.

کتابخانه های سنتی فضای ذخیره سازی محدودی دارند. کتابخانه های دیجیتال دارای قابلیت ذخیره سازی بسیار زیاد اطلاعات هستند چون اطلاعات دیجیتال به فضای بسیار کم فیزیکی نیازمندند. به خودی خود هزینه داشتن یک کتابخانه دیجیتال بسیار کمتر از داشتن یک کتابخانه سنتی است. کتابخانه سنتی باید مبالغه هنگفتی از پول برای کارکنان، نگهداری کتاب، اجاره و کتابهای اضافی بپردازد. کتابخانه های دیجیتال از این مبالغه معافند.

کتابخانه های دیجیتال به سرعت قادر به تطبیق با نوآوریهای تکنولوژی هستندو برای کاربران، تجهیزات الکترونیکی و تکنولوژی کتاب گویا را به همراه ارائه شکلها جدید ارتباط مانند **wiki***** و **blog***** فراهم می کند.

۱. عدم وجود مرز فیزیکی. استفاده کننده از کتابخانه دیجیتال نیاز به مراجعه فیزیکی به کتابخانه ندارد، تا زمانیکه اتصال اینترنت در دسترس باشد، مردم سراسر جهان امکان دسترسی به اطلاعات یکسان را دارند.

۲. دسترسی همه زمانه. مزیت مهم کتابخانه دیجیتال این است که مراجعان امکان دسترسی به اطلاعات را در هر زمانی، روز یا شب دارند.

۳. دسترسی های چند گانه. منابع یکسان، همزمان توسط چندین کاربر مورد استفاده قرار می گیرد.

۴. روش دستیابی ساختار یافته. کتابخانه های دیجیتال دسترسی به محتوای به مراتب غنی تر در شیوه ای سازمان یافته تر فراهم می کنند. به این معنی که می توان به آسانی از یک فهرست به کتابی خاص، سپس به فصلی خاص از کتابی دیگر و... حرکت کرد.

۵. بازیابی اطلاعات. کاربر قادر به استفاده از هر نوع جستجوی عبارتی (کلمه، عبارت، عنوان، نام، موضوع) برای جستجوی کل مجموعه می باشد. کتابخانه های دیجیتال امکان تهیه واسطه هایی با کاربرد بسیار آسان را، با دادن دسترسی قابل کلیک به منابع آن فراهم می کند.

۶. حفاظت و نگهداری. امکان تهیه نسخه دقیق از یک منبع اصلی original در دفعات زیاد بدون تنزل در کیفیت وجود دارد.

۷. فضای ذخیره سازی. در حالیکه کتابخانه های سنتی فضای انبار سازی محدودی دارند، کتابخانه های دیجیتال قابلیت ذخیره سازی اطلاعات بسیار زیادی دارند. زیرا اطلاعات دیجیتال فضای فیزیکی بسیار کمی را برای در اختیار داشتن لازم دارند. زمانیکه کتابخانه ای فضایی برای گسترش ندارد، دیجیتال سازی تنها راه حل است.

۸. شبکه. یک کتابخانه دیجیتال خاص، امکان فراهم کردن پیوند link به هر کدام از منابع دیگر سایر کتابخانه های دیجیتال را به آسانی دارد؛ بنابراین دستیابی به اشتراک منابع یکپارچه بصورت پیوسته امکانپذیر است.

۹. هزینه. در تئوری، هزینه کتابخانه دیجیتال پایین تر از کتابخانه سنتی است. کتابخانه سنتی ملزم به صرف مبالغ زیادی پول برای پرداخت به کارکنان، نگهداری کتابها، اجاره و کتابهای اضافه است. اگرچه کتابخانه های دیجیتال از این مبالغ معافند،اما اکنون دریافتند که کتابخانه های دیجیتال در نوع خود، ارزانتر نیستند. کتابخانه های دیجیتال باید متحمل مبالغ زیادی برای تبدیل مواد چاپی به شکل online دیجیتالی شوند،برای مهارت‌های تکنیکی کارکنان و برای داشتن دسترسی (برای مثال سرویس دهندها، هزینه های bandwidth و...). همچنین اطلاعات در کتابخانه دیجیتال هر چند سال یکبار باید به جدیدترین رسانه های دیجیتالی انتقال داده شوند. این فرایند هزینه های زیادی در سخت افزار و آموزش کارکنان تحمیل می کند.

معایب و مشکلات

عضوی افراد ایراد گرفته اند که کتابخانه های دیجیتال با قانون حق مولف مختلف شده اند، چون کارها را نمی توان در دوره های زمانی مختلف مانند روش کتابخانه سنتی تقسیم کرد. محتواهای آنها، در بسیاری موارد، فقط دامنه عمومی است.

بعضی کتابخانه های دیجیتال مانند پروژه گوتبرگ برای دیجیتال سازی خارج از امور حق مولف کار می کنند و اطلاعات را بصورت رایگان در دسترس عموم قرار می دهند. تعداد کتابهای مجزا که هنوز وجود دارند، در فهرستهای کتابخانه از سال ۲۰۰۰ قبل از میلاد تا ۱۹۶۰ تخمین زده شده است.

سایر کتابخانه های دیجیتال (خصوصاً مجموعه های دیجیتالی مانند overdrive) که بوسیله کتابخانه ها بوجود آمده اند) قانون حق مولف را با مجوز دادن محتوا و توزیع آن در پایه تجاری که امکان مدیریت بهتر تولید محتوا و پرداخت حق تالیف را (چنانچه نیاز باشد) فراهم می کند. دسترسی به کتابخانه های دیجیتال و مجموعه های آن بستگی به ثبات زیر بنای تکنولوژی اطلاعات (قدرت، کامپیوترها، پیوندهای ارتباطی و ...) دارد. از این رو، برخلاف پتانسیل تساوی طبلانه کتابخانه دیجیتال، بسیاری از کسانی که می توانستند بیشترین سود را از هدف جهانی آن (مثلث در جهان سوم) ببرند، از انجام آن ناتوانند.

فصلنامه علمی کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه علوم پزشکی کرمان
سال اول - شماره ۱ نصیان ۷۷

مخازن دانشگاهی

بسیاری از کتابخانه های دانشگاهی بصورتی فعال در ساخت مخازن سازمانی کتاب، اسناد و پایان نامه مشغولند، همچنین دیگر آثاری که امکان دیجیتال سازی آنها وجود دارد یا از اول دیجیتالی بوده اند. بسیاری از این مخازن با محدودیتهای اندکی در دسترس عموم قرار داده شده اند، مطابق با اهداف دسترسی باز. مجموعه های سازمانی، در واقع آزادند و مجموعه های مشترک معمولاً بعنوان کتابخانه های دیجیتال به آنها مراجعه می کنند.

آرشیوهای دیجیتال

آرشیوهای از بسیاری جهات در کتابخانه ها متفاوتند. بطور سنتی، آرشیوها اینگونه تعریف می شوند:

۱. دربردارنده منابع اولیه اطلاعات(برای نمونه نامه ها و استنادی که مستقیماً توسط فرد یا سازمان بوجود آمده اند) بجای منابع ردیف دوم موجود در کتابخانه(کتاب و...)

۲. داشتن منابع سازماندهی شده بصورت گروهی بجای اجزای فردی. از آنجا که کتابها در کتابخانه بصورت تک تک فهرست نویسی می شوند، اجزای مختلف در یک آرشیو معمولاً بصورت اصل و مبدا (شخص یا سازمانی که آنها را ایجاد کرده) و نظم اصلی(نظمی که در آن مواد تحت پدیدآوردن نگهداری می شوند) گروه بندی می شوند.

۳. داشتن محتوای واحد. از آنجا که یک کتاب ممکن است در کتابخانه های مختلف، بسته به کمیابی آن موجود باشد، سوابق کتاب در آرشیو معمولاً فقط یکی است و در هیچ مکان دیگری نمی توان از آن یافت یا به آن مراجعه کرد ، بجز آرشیوی که آنها را نگهداری می کند.

تکنولوژی مورد استفاده برای ایجاد کتابخانه های دیجیتال، برای آرشیوها بیشتر متحول شده، از زمانیکه تکنولوژی، دومین و سومین این قواعد عمومی را خراب کرد. کاربرد موتورهای جستجو، ***OCR***، به metadata نسخه های دیجیتالی آیتمهای تک(نامه ها) امکان فهرست نویسی شدن را می دهد و قابلیت امکان دسترسی از راه دور نسخه های دیجیتالی ، نیاز مراجعه فیزیکی به آرشیوهای خاص برای یافتن مجموعه ای از رکوردهای خاص را از بین برده است. آرشیو متن اکسفورد عموماً بعنوان قدیمی ترین آرشیو دیجیتالی مواد و منابع اولیه دانشگاهی به حساب می آید.

پروژه گوتبرگ، جستجوی کتاب گوگل، جستجوی مستقیم کتاب ویندوز، آرشیو اینترنت، دانشگاه کورنل، کتابخانه دیجیتال جهانی کتابخانه کنگره، کتابخانه دیجیتالی در دانشگاه میشیگان و کتابخانه جهانی GMU بعنوان راهنمای رهبر در زمینه ایجاد و مدیریت آرشیو دیجیتالی شمرده می شوند.

وایکان دارای مجموعه گرانقیمتی از کتابخانه دیجیتال و تکنولوژی مشترک است. کلیه کارهای مارتین لوتر در دانشگاه Emory نگهداری می شود و در حال دیجیتال سازی با کمک ۸ میلیون دلاری وارثان کوکاکولا است و موسسه پاکارد دارای امکانات دیجیتال سازی نزدیک آکرپولیس یونان می باشد.

جستجو

بیشتر کتابخانه های دیجیتالی امکان جستجوی همزمانی را فراهم می کنند که به ما امکان پیدا کردن منابع را می دهن. این منابع نوعاً از منابع پیچیده (نامرئی) وب هستند، چون معمولاً با موتورهای جستجو **crawler** بازیابی نمی شوند. برخی از کتابخانه های دیجیتال صفحات خاص یا نقشه هایی را ایجاد می کنند که به موتورهای جستجو امکان پیدا کردن همه منابع آنها را می دهد. این کتابخانه ها معمولاً از "پروتوكل آرشیو باز اولیه برای نتیجه ابرداده" (OAI-PMH) برای ارائه ابرداده های خود به کتابخانه های دیجیتالی دیگر موتورهای جستجو مانند گوگل اسکولار، گوگل، یاهو استفاده می کنند.

دو سیاست کلی برای جستجوی اتحادیه کتابخانه های دیجیتال وجود دارد:

۱. جستجوی گسترده
۲. جستجوی قبلی نتایج ابرداده

جستجوی گسترده نوعاً "شامل سرویس گیرنده client" می شود که چندین درخواست جستجو را بطور موازی به تعدادی سرویس دهنده server در اتحادیه می فرستد. نتایج، جمع آوری شده و موارد تکراری حذف یا گروه بندی می شود، و موارد باقی مانده مرتب شده و به سرویس گیرنده client ارائه می شود. پروتوكلهایی مانند Z39.50 معمولاً در جستجوی گسترده مورد استفاده قرار می گیرند.

فایده این دسترسی این است که وظایف متصرکر منابع مانند نمایه سازی و ذخیره سازی به server های خاص در اتحادیه سپرده می شود. نقطه ضعف این دسترسی این است که مکانیزم جستجو با نمایه سازی متفاوت است و رتبه بندی قابلیتهای هر پایگاه اطلاعاتی محدود است که فراهم کردن نتیجه ترکیبی شامل بیشترین موارد مرتبط یافته شده را دچار اشکال می کند.

جستجو در نتایج قبلی **metadata** شامل جستجوی محلی نمایه اطلاعات ذخیره شده ای می شود که قبل از تابعه های اتحادیه جمع آوری شده اند. زمانیکه جستجویی انجام می شود، مکانیزم جستجو نیازی به برقراری ارتباط با کتابخانه های دیجیتالی که جستجو می کند ندارد، بلکه این مکانیزم دارای نمونه محلی اطلاعات می باشد. این روش نیازمند ایجاد مکانیزم نمایه سازی و حصول نتیجه می باشد که بطور منظم عمل کند، به همه کتابخانه های دیجیتالی وصل شود و کل مجموعه را برای یافتن منابع جدید و به روز جستجو کند. **OAI-PMH** معمولاً مورد استفاده کتابخانه های دیجیتال قرار می گیرد، به منظور امکان دادن **metadata** که مورد ارزیابی و نتیجه گیری قرار گیرند. مزیت این روش این است که مکانیزم جستجو کنترلی کامل بر نمایه سازی و رتبه بندی الگوریتم دارد و احتمالاً امکان ایجاد نتایج منسجم تری را می دهد. نقطه ضعف آن این است که سیستم ارزیابی و نمایه سازی، دارای منابع فشرده تر است و در نتیجه گرانتر می باشد.

ساختمار

امکان ساخت یک کتابخانه دیجیتال در مرکز نرم افزاری خاص وجود دارد. بهترین نمونه های شناخته شده آن **Dspace**, **Eprints**, **Fedora** یا **Greenstone** است. **dLibra** یا نرم افزار کتابخانه دیجیتال

آینده

پژوهه‌های دیجیتال سازی به میزان فراوان در google، پژوهه‌ای yahoo و MSN، Million Book ادامه دار در مدیریت کتاب و ارائه تکنولوژیهای مانند OCR و کتابهای الکترونیکی، و توسعه گونه‌های دیگر امانت و مدل‌های تجاری، کتابخانه‌ای دیجیتال به سرعت و با محبوبیت رشد می‌کنند آنگونه که گوگل و یاهو و تلاش‌های MSN نشان می‌دهند. هنگامیکه کتابخانه‌ها ریسک ایجاد مجموعه‌های دیداری و شنیداری را انجام دادند، کتابخانه‌های دیجیتال مانند آرشیو اینترنت داریم.

بی‌نوشت:

*Bandwidth: میزان داده‌هایی که امکان گذر از کانال ارتباطی در یک بازه زمانی را دارد.

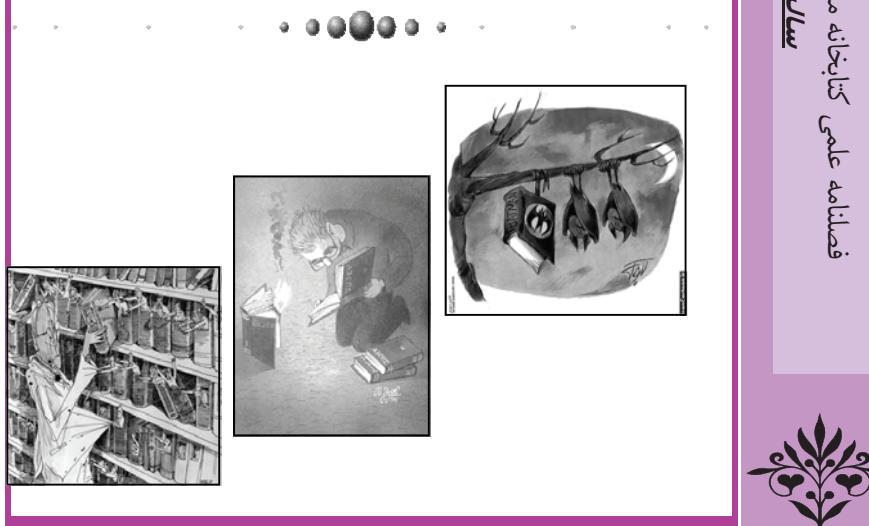
**Blog: انتشار مکرر زمانی افکار شخصی و پیوندهای وب.

***OCR: ترجمه مکاتبی یا الکترونیکی تصاویر دستنوشته، تایپی یا متن چایی (که معمولاً

بوسیله اسکن گرفته شده) به متن قابل ویرایش ماشینی.

****Wiki: قطعه نرم افزاری server که کاربران امکان ایجاد و ویرایش متن صفحه وب با

هر مرورگری را می‌دهد.

فصلنامه علمی کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه علوم پزشکی
سال اول - شماره اول - ۱۷

کتابخانه ملی دیجیتال پزشکی

کتابخانه ملی دیجیتال پزشکی ایران

Iranian National Library of
Medicine
(I.N.L.M)

<http://www.inlm.org>

به کتابخانه ملی دیجیتال پزشکی خوش آمدید. INLM شامل ۱۰۰۰۰ عنوان کتاب Online و اطلاعات جدید حدود ۲۵۰۰۰ ژورنال الکترونیکی از ناشران مختلف در جهان و رتبه بندی و طبقه بندی آنها را دارا می باشد، همچنین پیوندهای مستقیم به ژورنالها و منابع فعلی آنها را دارد.

فصلنامه علمی کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه علوم پزشکی کرمان

سال اول - شماره ۱ نصیان ۱۷

INLM موسسه شما را با آدرس IP شما می شناسد. برای اولین بار باید از طریق IP دانشگاه علوم پزشکی وارد شوید. برای ورود اول بایستی گزینه Register را انتخاب نمایید.

فصلنامه علمی تابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه علوم پزشکی کرمان
سال اول - شماره ۱ / می ۱۴۰۰

در این قسمت باید در INLM ثبت نام کنید و اطلاعات شخصی خود را وارد نموده و فرم را تکمیل کنید. نام کاربری و رمز عبور خود را وارد سپس گزینه Save را کلیک کنید تا اطلاعات ذخیره شود.

The screenshot shows the 'Member Registration' page of the INLM (Iranian National Medical Digital Library) website. The page has a header with the library's name and logo. The main content area is titled 'Personal Information (Required)' and contains fields for organization ('Kerman University of Medical Sciences'), gender ('Male'), first name ('Mohammadi'), last name ('Mohammadi'), profession ('Research Fellow'), faculty ('Faculty of Medicine'), academic title ('Assistant Professor'), specialty ('Internal Medicine'), mobile ('09123456789'), phone ('09123456789'), and email ('mohammadi@kum.edu'). There is also a 'Check Availability' button next to the email field. On the right side, there is a 'Interest Subjects' section with various checkboxes for fields like EDUCATION, ENVIRONMENTAL STUDIES, BIOLOGY, ENVIRONMENTAL SCIENCES, POLITICAL STUDIES, TECHNOLOGY, WATER RESOURCES, LIBRARY & INFORMATION SCIENCES, and MEDICINE. Under MEDICINE, specific checkboxes for Anatomy & Morphology, Anatomy & Pathology, and Anesthesiology are checked. At the bottom of the form, there is a CAPTCHA field with the code 'P 8 U s A' and 'Save' and 'Clear' buttons.

اطلاعات شما توسط کتابخانه مرکزی تایید و با شما تماس گرفته می شود و شما با وارد شدن به کتابخانه دیجیتال پزشکی و ورود نام کاربری و رمز عبور خود از طریق **My profile** اطلاعات خود را تصحیح می نمایید. اکنون شما به همه منابع در کتابخانه دیجیتالی خود بوسیله IP شبکه دانشگاه دسترسی دارید. با ورود به سایت **www.INLM.org** عضو شده اید به عنوان نام کاربری و رمز عبور **Athens** بدون محدودیت زمانی و مکانی و محدودیت IP می توانید از منابع استفاده کنید.

: Federated search

سرچ کلید واژه ای به شما این امکان را می دهد که اطلاعات چند گانه **Search Online** را با یک بار دریافت نمائید. این جستجو در وقت شما صرفه جویی کرده و نتیجه دلخواه شما را فراهم می کند. لطفاً توجه داشته باشید که بعضی از منابع تحت حمایت سرج کلید واژه ای نیستند و باید به طور جداگانه جستجو شوند.

این جستجو دارای دو سر برگ Advanced Search و Basic Search می باشد.

نکته : با انتخاب Select all تمام پایگاه های موجود انتخاب شده و کلید واژه مورد نظر در همه جستجو می شود . اما اگر شما پایگاه مورد نظر خاصی داشته باشید تنها باید همان پایگاه را تایید کنید.

The screenshot shows the homepage of the Iranian National Medical Digital Library. At the top, there is a banner with the library's name in Persian and English. Below the banner, a navigation bar includes links for Home, A-Z List, Browse, Federated Search, My Profile, MyAthens, Support, Help, All IDL, My IDL, and Logout. In the center, there is a search interface with three tabs: Basic Search (selected), Advanced Search, and Search tips. Below the tabs, there are links for "Search by subject" and "Search by database". A search input field and a "Search" button are present. Underneath the search area, there is a list of databases with checkboxes: Select All, BioMedCentral, Blackwell-Synergy, BMJ Journals, BMJ Publishing Clinical Evidence, Cochrane Library, and Current Contents Connect.

This screenshot shows the same homepage as above, but the Advanced Search tab is selected. The search interface is more detailed, featuring multiple dropdown menus for "And", "Or", and "Not" operators, each paired with a search input field and a "Title" dropdown menu. There is also a "Year" input field with a date picker and a "Search" button. A note at the bottom indicates that the "Select All" checkbox searches all databases listed below.

فصلنامه علمی کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه علوم پزشکی کرمان
سال اول - نصیان ۱۷

A-Z List, Browse, Brows by Subject

برای جستجو در عنوانینی که داخل کتابخانه دیجیتال پزشکی است یا عنوانین مجلاتی که قبلاً سرج گرفته شده از سه راه A-Z List یا Brows by Subject یا Browse می‌توان استفاده کرد.

A-Z List

The screenshot shows the homepage of the Iranian National Medical Digital Library. At the top, there is a navigation bar with links for Home, A-Z List (which is highlighted with a red circle and an arrow pointing to it), Browse, Federated Search, My Profile, MyAthens, Support, Help, All IDL, My IDL, and Logout. Below the navigation bar is a search bar labeled "Your Search [All of your products]" with a "GO" button. Underneath the search bar is a horizontal menu with letters from A to Z. The main content area displays a table of search results with columns for Product Title, ISBN/ISBN, Publisher, Subject Rank, and Access Link. The results are numbered 1 to 6, showing titles like "20 Century British History", "4OR", "A Pocket Guide To The Ear", "Aaach Viewpoint", "Aaon Clinical Issues: Advanced Practice in Acute and Critical Care", and "Aaon Nursing Scan in Critical Care". Each result row includes a small thumbnail image and some descriptive text about the subject rank and access link.

#	Product Title	ISBN/ISBN	Publisher	Subject Rank	Access Link
1	20 Century British History	0955-2359	Oxford University Press	Mathematics	Oxford Journals
2	4OR	1619-4500	Springer	Operations Research & Management Science	SpringerLink
3	A Pocket Guide To The Ear	1588901394	Thieme	General Reference Works & Information Resources	Thieme
4	Aaach Viewpoint		American Academy of Ambulatory Care Nursing	Nursing	ProQuest
5	Aaon Clinical Issues: Advanced Practice in Acute and Critical Care	1079-0713	Lippincott Williams & Wilkins	Critical Care Medicine	Journals@OVID
6	Aaon Nursing Scan in Critical Care	1055-8349	Nursecom Inc	Medical Informatics	Journals@OVID (Athens)
				Nursing	
				Emergency Medicine	ProQuest
				Nursing	

فصلنامه علمی کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه علوم پزشکی کرمان
سال اول - شماره اول / زمستان ۱۴۰۰

: Browse

The screenshot shows the 'IDL Advanced Browsing' section. It features three input fields for 'Keyword / Product Title' with dropdown menus for 'OR' or 'AND'. Below these are dropdown menus for 'Category', 'Main Subject', and 'Subject'. The background of the page has a blue header with the text 'Welcome to Iranian National Medical Digital Library' and the logo of the library.

: Brows by Subject

The screenshot shows the 'Brows by Subject' section. It includes a 'Login' form with fields for 'Username' and 'Password', and a 'Federated Search' section. The sidebar on the left contains links for 'What Is Integrated Digital Library?', 'Our Digital Library', 'Single Sign On Login Inside/Outside University', and 'Very Important Improvement on INLM'. The main content area displays a list of subjects under 'Browse by Subject'.

ASK MEDLINE

نگارش: میریم اخوتویی, عضو هیئت علمی دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی

ابزاریست برای جستجو به زبان طبیعی در مدلاین /پاپ مد توسط پزشکان، محققین و بطور کلی جستجوگران اطلاعات بهداشتی. این ابزار برای یافتن استنادهای مرتبط توسط کسانی که به واژگان تخصصی آشنا نیستند مفید است.

بعبارت دیگر، این ابزار برای کسانی که با کمبود وقت مواجه هستند و یا آموختن فرایند جستجو احتمالاً "برای آنها مشکل است طراحی شده است و این امکان را فراهم می سازد که به زبان ساده سؤال خود را مطرح سازند. بطوری که سؤالی را که به زبان طبیعی مطرح شده است به جستجوی کارآمد ترجمه می کند. بدین معنی که کلیدواژه ها را استخراج می کند و در پاپ مد جستجو می کند؛ حتی کلیدواژه ها را با مش نیز مطابقت می دهد. یک ویژگی آن منتهی بودن آن است بنابراین از سرعت بالایی برخوردار است و برای کسانی که سرعت دسترسی آنها کند می باشد مفید است. این ابزار در آدرس زیر قابل دسترس است.

<http://askmedline.nlm.nih.gov>

askMEDLINE
free-text, natural language query for MEDLINE/PubMed

Enter your question below:

Is irrigation with tap water an effective way to clean simple lacerations before suturing?

منابع :

1. The epidemiology, evaluation, and management of stingray injuries. Diaz JH J La State Med Soc; 2007 Jul-Aug; 159 (4):198-204; quiz 204, 230.
- 2 .A multicenter comparison of tap water versus sterile saline for wound irrigation. Moscati RM; Mayrose J; Reardon RF; Janicke DM; Jehle DVAcad Emerg Med; 2007 May; 14(5):404-9.
- 3.Management of extremity trauma and related infections occurring in the aquatic environment.Noonburg GE J Am Acad Orthop Surg; 2005 Jul-Aug; 13(4):243-53.

برای مطالعه بیشتر به مقاله زیر مراجعه کنید:

Fontelo, P., Liu, F. and Ackerman, M. *askMEDLINE*: a free-text, natural language query tool for MEDLINE/PubMed. *BMC Medical Informatics and Decision Making* 2005, 5:5. Available at: <http://www.biomedcentral.com/1472-6947/5/5>